

kněží a seniorů, mezi něž byl na témž synodu s určením pro Polsko zvolen B. Izrael.

I docházelo přes další přátelské vztahy k rozchodu. Łaski organizoval reformované sbory na synodu v Pińczowě [1557] po příkladu církví západních, i když nadále pamatoval, aby nečinil nic, co by zúžilo zamýšlenou společnou základnu všech protestantů. Podle zásad presbyteriálních zvoleno šest seniorů šlechtických čili presbyterů, kteří silně omezili pravomoc seniorů duchovních. Bratřím se tento řád jevil nežádoucím vstupem na cestu táboorskou; vrchnost bude užívat své světské moci a povede církev do záhuby. Lismanin se měl k Bratřím velmi přátelsky, ale r. 1558 provedl akci Jednotě nepřijemnou. Poslal Bratrskou konfesi a Apologii řadě předních švýcarských theologů s doprovodem, kde Bratřím vyčítal, že se nechťejí s reformovanými sjednotit. Tím navodil odpovědi, v nichž se nejen Bullinger, ale i Calvin vyslovili o Bratřích nevlídně. V dané situaci nebylo ani možné očekávat, že by švýcarským reformátorům byli bližší Bratři nežli osobně známý Lismanin či dokonce Łaski. Vyžádané úsudky měly Bratry přimět k tomu, aby se tím spíše podřídili plánům Łaského, tedy aby přivolili k sjednocení s reformovanými.

Tu se znenadání postavil Bratřím po bok luterský bohoslovec a diplomat, původem blízký Flaciovi; istrijský Ital *Pietro Paolo Vergerio* [Vergerius], další z galerie mužů, kterým se stala práce pro církev vzešlou z reformace životním úkolem, ať již se octli jakkoli daleko od své rodné země. Vergerio byl kdysi v papežských službách; jako nuncius pracoval r. 1535 v Německu pro obeslání koncilu, svolaného do Mantuy. Za tuto činnost, namířenou proti luterství, byl odměněn biskupstvím v Capo d'Istria. Byl však po čase vnitřně získán pro reformaci [1548], opustil hodnost i vlast, našel nový domov ve Württembersku u vévody Kryštofa, podporoval šíření evangelia mezi Jihoslovany, šel však i jinde za programem podobným plánu Łaského: sjednocení evangelických církví — s tím rozdílem, že v jeho plánech zůstávala patrná luterská orientace. Na straně švýcarské si nezískal důvěru. Přišel r. 1557 do Polska a do Prus, aby tu prospěl utvrzení reformace, a poznal i Bratry. Prve je z neznalosti po-

kládal za mnišskou sektu. Nyní si je tak oblíbil, že se s nimi účastnil stolu Páně a považoval se za jednoho z nich. Starší měli později dosti práce, aby mu rozmluvili úmysl usadit se mezi nimi úplně. Ve svých skrovných poměrech by byli těžko stačili vyhovět požadavkům, které jemu byly pro životní pohodlí samozřejmé, nadto pak se asi lekali jeho příliš neklidné aktivity. V polských poměrech hájil prvenství Jednoty a propagoval myšlenku, aby právě Bratrská konfese, kterou ovšem vykládal co nejvíce ve smyslu luterském, byla základnou pro sjednocení evangelických církví. Vydal ji v latinském textu v Tübinkách [1558], zval na tamní universitu bratrské bohoslovce a nabízel jim hmotnou podporu. Bratři se těšili z přítele, který se jich ujímal přede vší veřejností, a byli jím posíleni ve svém stanovisku.

Łaski se ještě jednou pokusil Bratry získat. Sepsal poznámky [Adnotata] k jejich vyznání. Vyvolal jednání o společné konfesi na schůzi Úzké rady v Lipníku v říjnu 1558, kam z Polska zajeli pan Jeronym Filipowski a kněz Stanisław Sarnicki. Ale již předtím připravil B. Blahoslav zdržlivou odpověď a lipnický sjezd ji potvrdil. Neobvykle široký zápis o něm v Dekretech [188—201] nás zevrubně zpravuje o bodech jednání, v němž Bratři polským delegátům odpověděli veskrze obhajobou svého původního stanoviska. Šlo zejména o některé výrazy v článku o ospravedlnění a o svátostech; spíše řádů bratrských se dotýkaly Łaského kritické poznámky o soukromé zpovědi, o ruční práci kněží, o přípustnosti desátků, o kněžském celibátu, o postech; zejména se dotkl předmětů, v němž Bratři reformovaným přece jen brzy povolí, totiž místa světských vrchností v církvi. Tentokrát ještě bránil B. Červenka starý bratrský názor, že se nesluší moci světa plístit v věci duchovní, totiž že magistratus jest custos tantum secundae tabulae [t. j. že vrchnost má dbát jen o zachovávání těch příkázání Desatera, která řídí vztah k bližnímu]. Širokou a mnohou řečí předkládali k závěru polští delegáti svou žádost, aby si Bratři dali říci a přivolili k sepsání nové, všem polským evangelíkům společné konfese, v níž by bylo Bratrské použito se změnami Łaským navrženými. Slibovali si veliké věci od společného postupu s velkopolskými Bratry, který by tak byl umožněn. Budou-li svorní, ne-